

โครงสร้างสังคม

โครงสร้างทางสังคม หมายถึง การกำหนดความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มารวมตัวกันในสังคม และมีการปฏิบัติต่อกันตามหน้าที่ของแต่ละกลุ่มตามระเบียบแบบแผนของสังคม

องค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม

1. การจัดระเบียบทางสังคม
2. สถาบันทางสังคม

กลุ่มทางสังคมที่เป็นระเบียบ ได้แก่

- ครอบครัว
- กลุ่มเพื่อน
- ชุมชน
- สมาคม ฯลฯ

ความสัมพันธ์ของกลุ่มสังคมที่เป็นระเบียบ มี 2 ลักษณะ

1. แบบปฐมภูมิ เป็นแบบใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเอง
2. แบบทุติยภูมิ เป็นไปตามระเบียบ ระบบ อย่างเป็นทางการ

กระบวนการจัดระเบียบทางสังคม ได้แก่

1. บรรทัดฐาน
2. สถานภาพและบทบาท
3. การขัดเกลาทางสังคม

บรรทัดฐาน หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่สังคมกำหนดไว้ เพื่อให้สมาชิกในสังคมยึดถือเป็นหลักปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ มี 3 ประเภท คือ

1. วิถีประชา คือ แนวปฏิบัติต่างๆ ที่กระทำอยู่เป็นประจำจนเกิดความเคยชิน
2. จารีต หรือกฎศีลธรรม คือ แนวทางการประพฤติของสมาชิกในสังคมที่เกี่ยวข้องกับระบบศีลธรรม
3. กฎหมาย คือ ระเบียบข้อบังคับของรัฐที่กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะได้รับการลงโทษตามกฎหมาย

สถานภาพ (Status) คือ ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ของบุคคล มีอยู่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจึงมีลักษณะเป็นนามธรรม บุคคลเมื่อเกิดมาในสังคมย่อมมีสถานภาพ ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีหลายสถานภาพ สถานภาพจึงเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตัวเอง

ประเภทของสถานภาพ

1. **สถานภาพที่ติดตัวมา (Ascribed status)** คือ สถานภาพที่บุคคลได้มา โดยสังคมเป็นผู้กำหนด เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ คนชรา หรือสถานภาพที่ติดตัวมา เช่น เป็นหญิง เป็นชาย

2. **สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ (Achieved status)** เป็นสถานภาพที่ต้องดิ้นรนขวนขวายด้วยความสามารถของตัวเอง เช่น ตำแหน่งผู้แทนราษฎร ทหาร ตำรวจ

บทบาท (Role) คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) บทบาทจึงเป็นตัวกำหนดความรับผิดชอบของบุคคลในสังคม สังคมยิ่งซับซ้อนมากขึ้นเท่าไร บทบาทก็จะยิ่งแตกต่างกันมากขึ้นเท่านั้น

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนสมาชิกของสังคมให้รู้ระเบียบแผนของสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสังคม โดยมีตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่

1. ครอบครัว
2. กลุ่มเพื่อน
3. โรงเรียน
4. กลุ่มอาชีพ
5. สื่อมวลชน

สถาบันสังคม (Social Institutions) หมายถึง กระบวนการรวมกลุ่ม หรือวิธีการต่างๆ ที่ได้จัดขึ้นอย่างเป็นระเบียบ มีระบบ และมั่นคง องค์ประกอบของสถาบันสังคมประกอบด้วย

- สถานที่
- บุคคล
- มีระเบียบข้อบังคับ

สถาบันสังคมที่สำคัญมี 7 สถาบัน ดังนี้

1. สถาบันครอบครัว
2. สถาบันศาสนา
3. สถาบันการศึกษา
4. สถาบันเศรษฐกิจ
5. สถาบันการเมือง การปกครอง
6. สถาบันนันทนาการ
7. สถาบันสื่อมวลชน

1. **สถาบันครอบครัว** ครอบครัวประกอบด้วยบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส หรือความผูกพันทางสายโลหิต ประเภทของครอบครัว

1. ครอบครัวเดี่ยว
2. ครอบครัวขยาย
3. ครอบครัวซับซ้อน

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันครอบครัว

1. สร้างสรรค์สมาชิกใหม่
2. ให้การเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้เจริญเติบโตขึ้นมาในสังคม
3. ให้การอบรมสั่งสอนแก่เด็กให้รู้จักระเบียบของสังคม
4. กำหนดสถานภาพ
5. ให้ความรักความคุ้มครอง และความมั่นคงทางด้านจิตใจแก่สมาชิก ทำให้สมาชิกมีพลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้

2. **สถาบันศาสนา** เป็นสถาบันที่กำหนดแนวทางความประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม เป็นที่พึ่งทางใจที่ทำให้บุคคลที่ยึดถือ และปฏิบัติตามเกิดความสุขความสงบ

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันศาสนา

1. เป็นสถาบันที่ช่วยควบคุมสังคมให้สงบสุข ตามบทบัญญัติทางศาสนา
2. สร้างความสามัคคี ศาสนาช่วยทำให้บุคคลมีความสุขเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือมีความสามัคคีในการกระทำกิจกรรมต่างๆ
3. เป็นที่พึ่งทางใจ
4. ให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกให้ประพฤติอยู่ในขอบเขตของศีลธรรม

3. **สถาบันทางการศึกษา** เป็นกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ไปสู่คนรุ่นใหม่ ตลอดจนให้มีการปฏิบัติตามที่กลุ่มคาดหวังไว้ ซึ่งแต่ละสังคมจำเป็นต้องมีการอบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันการศึกษา

1. ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพต่างๆ ได้
2. ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม เพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม
3. ให้ความรู้วิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำไปพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า
4. สร้างความรู้สึก ทศนคติที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานของบุคคลในการพัฒนาความสามารถ
5. เตรียมบุคคลให้สามารถเผชิญปัญหาด้วยสติปัญญาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม

4. **สถาบันเศรษฐกิจ** เป็นสถาบันที่กล่าวถึงวิธีการอยู่รอดของมนุษย์ในด้านต่างๆ ตั้งแต่การผลิต การจำแนก แจกจ่าย การแลกเปลี่ยน การบริโภค การบริการ

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันเศรษฐกิจ

1. ช่วยให้ประชาชนมีการกินดีอยู่ดี
2. สร้างรายได้
3. สร้างงาน

5. สถาบันการเมืองการปกครอง เป็นสถาบันที่จัดปัญหาต่างๆ เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันการเมืองการปกครอง

1. จัดความขัดแย้งในสังคม
2. รักษาความสงบภายใน เพื่อควบคุมสังคมให้เป็นระเบียบ
3. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม
4. ความมั่นคงปลอดภัยของชาติ
5. มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
6. หารายได้เพื่อมาพัฒนาประเทศ

6. สถาบันนันทนาการ หมายถึงการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันนันทนาการ

1. ช่วยให้สมาชิกของสังคมมีร่างกายแข็งแรง
2. ช่วยให้สมาชิกของสังคมมีสุขภาพจิตดี
3. ช่วยให้สมาชิกของสังคมมีความสามัคคี
4. ปลุกฝังความมีระเบียบวินัยให้แก่สมาชิกของสังคม

7. สถาบันสื่อสารมวลชน เป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ระหว่างบุคคลในสังคมเพื่อให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้น

หน้าที่พื้นฐานของสถาบันสื่อมวลชน

1. ถ่ายทอดข่าวสารให้ประชาชนทราบ
2. ให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงทัศนคติต่างๆ
3. ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน
4. เป็นผู้นำมวลชนในการแสดงความคิด
5. เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม

ค่านิยม หมายถึงสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คนปรารถนาจะเป็นจะได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ค่านิยมของบุคคล
2. ค่านิยมของสังคม

ค่านิยมที่ดีในสังคมไทย

- ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ความกตัญญูกตเวที
- การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ความซื่อสัตย์
- ความสุภาพอ่อนน้อม

ค่านิยมที่ควรแก้ไขในสังคมไทย

- ความมีวินัย
- การตรงต่อเวลา
- ความเชื่อถือโชคกลาง
- ชอบการพนัน
- ชอบพิธีการ
- การไม่กล้าเสี่ยง

แบบทดสอบ

จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. กระบวนการที่กำหนดขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผน มีความมั่นคงถาวรทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ เรียกว่าอะไร
 1. กลุ่มสังคม
 2. สถาบันสังคม
 3. โครงสร้างทางสังคม
 4. บรรทัดฐานทางสังคม
2. ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มีบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกัน เรียกว่าอะไร
 1. โครงสร้างทางสังคม
 2. สถาบันทางสังคม
 3. องค์ประกอบทางสังคม
 4. ค่านิยม
3. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม
 1. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสาร
 2. การเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคม
 3. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพ และบทบาททางสังคม
 4. การเปลี่ยนแปลงแบบแผนความสัมพันธ์ทางสังคม

4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะสำคัญของโครงสร้างทางสังคม
1. การกระทำระหว่างบุคคล
 2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 3. จำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ของสังคม
 4. ระเบียบแบบแผนของสังคมที่ยึดถือร่วมกัน
5. การที่เรีกพลแต่งงานกับชญาดาแล้วต้องจดทะเบียนสมรสกันนั้น เป็นการจัดระเบียบทางสังคมในข้อใด
1. บรรทัดฐานสังคม
 2. สถานภาพทางสังคม
 3. บทบาททางสังคม
 4. ค่านิยม
6. การพิจารณาระบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเป็นความหมายของคำใด
1. โครงสร้างสังคม
 2. กลุ่มสังคม
 3. สถาบันสังคม
 4. บรรทัดฐาน
7. “แนวทางการปฏิบัติของสมาชิกในสังคม แต่เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยผู้ปกครองจึงมักจะมีการควบคุมอย่างเข้มงวด โดยมีองค์กร เจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบดูแล” หมายถึงข้อใด
1. สถาบันสังคม
 2. โครงสร้างสังคม
 3. การจัดระเบียบสังคม
 4. บรรทัดฐาน
8. “เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด” หมายถึงอะไร
1. การจัดระเบียบสังคม
 2. ค่านิยม
 3. บรรทัดฐานทางสังคม
 4. โครงสร้างสังคม
9. แบบแผนในความคิดและการกระทำ หรือความประพฤติของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ที่ยึดถือร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของสังคม หมายถึงข้อใด
1. โครงสร้างทางสังคม
 2. สถาบันทางสังคม
 3. การจัดระเบียบทางสังคม
 4. การขัดเกลาทางสังคม
10. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นอยู่กับข้อใด
1. สถานภาพ
 2. บรรทัดฐาน
 3. ค่านิยม
 4. สถาบันสังคม
11. สมาชิกในสังคมใช้อะไรตัดสินความเหมาะสมในพฤติกรรมของบุคคล
1. บทบาท
 2. ค่านิยม
 3. บรรทัดฐาน
 4. สถานภาพ

12. “กลุ่มของบุคคลที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการทำกิจกรรมทางด้านต่างๆ ตามความต้องการของสังคม” หมายถึงข้อใด
1. โครงสร้างสังคม
 2. สถาบันสังคม
 3. บรรทัดฐาน
 4. ค่านิยม
13. แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สามารถเลือกปฏิบัติได้ตามความต้องการของตนเอง หมายถึงข้อใด
1. วัฒนธรรม
 2. ค่านิยม
 3. บทบาท
 4. บรรทัดฐาน
14. ข้อใดเป็นวิถีชาวบ้าน
1. นุติ ขับรถฝ่าไฟแดงที่สี่แยกปทุมวัน
 2. กมลชนก ต่อว่าต่อขานคุณแม่ที่กีดกันคนรักไม่ให้เข้าบ้าน
 3. บิณฑ์ ชอบล่าสัตว์โดยเฉพาะกวาง แล้วนำมาขายประดับในบ้าน
 4. มยุรา ไปซื้อของที่จตุจักร แล้วชอบต่อรองกับแม่ค้าเสมอๆ
15. ข่าวหนังสือพิมพ์ปัจจุบันจะพบว่ามีคนนำทารกแรกคลอดมาทิ้งถึงขยะ และการข่มขืนเด็กหญิงเป็นจำนวนมาก บุคคลที่กระทำการดังกล่าวนี้เป็นการกระทำความผิดในลักษณะใด
1. วิถีชาวบ้าน
 2. จารีต
 3. กฎหมาย
 4. ค่านิยม
16. ผู้ชายไทยส่วนใหญ่เมื่ออายุครบ 20 ปี แล้วก็มักจะอุปสมบท เนื่องจากสาเหตุสำคัญข้อใด
1. เป็นกฎศีลธรรมของคนไทย
 2. เป็นวิถีประเพณีของคนไทย
 3. เพื่อแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 4. ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย
17. ความแตกต่างของกฎหมาย กับบรรทัดฐานอื่นคือข้อใด
1. กฎหมายเป็นลักษณะบังคับ แต่บรรทัดฐานเป็นเรื่องความสมัครใจ
 2. กฎหมายมีการตราเป็นลายลักษณ์อักษร แต่บรรทัดฐานอื่นไม่มี
 3. กฎหมายอาจบังคับใช้ได้ในทุกสังคม แต่บรรทัดฐานใช้ได้เฉพาะในสังคมของตนเอง
 4. กฎหมายตราขึ้น โดยรัฐ และมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน แต่บรรทัดฐานรัฐไม่เป็นผู้กำหนด
18. ข้อใดเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชาวบ้าน
1. ภราดรศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาจึงทอดกฐินที่วัดบ้านเกิดทุกปี
 2. ฝ่ายหญิงคือทาทายังเปิดเผยว่าเป็นแฟนกับภราดรก่อนฝ่ายชาย
 3. คุณพ่อชนะชัยเปิดเผยว่า ถ้าจ้างโค้ชต่างชาติต้องทำสัญญา และต้องจ่ายเงิน 20% จากรางวัลการแข่งขัน
 4. คุณแม่อุบลอยากได้ลูกสะใภ้ที่มีชื่อเล่นเป็นตัวอักษร “ด”

19. สถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งที่บ่งชี้อะไรมากที่สุด
1. ภาวะและความรับผิดชอบ
 2. สิทธิ - หน้าที่
 3. ฐานะทางสังคม
 4. อำนาจหน้าที่
20. “ภรรยาเป็นเสมือนเพื่อนคู่คิดมิตรคู่ใจ” คำกล่าวนี้แสดงถึงอะไรของสังคม
1. บรรทัดฐานและบทบาท
 2. สถานภาพและบทบาท
 3. หน้าที่และค่านิยม
 4. บรรทัดฐานและค่านิยม
21. ข้อใดมีลักษณะเป็นสถานภาพที่ติดตัวมากที่สุด
1. พี่ของพ่อ
 2. แม่ตัวอย่าง
 3. คนทรงเจ้า
 4. พ่อบุญธรรม
22. การแสดงออกในข้อใดจึงจะถือว่าเป็นบทบาทของบุคคล
1. เถลิมชักจูงให้ประสิทธิ์คล้อยตามความคิดเห็นของตน
 2. ส.ส. ฝ่ายค้านตรวจสอบการให้กองทุนกู้ยืมหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทของฝ่ายรัฐบาล
 3. สุวนันท์ แสดงการล้อเลียนการเดินทางแบบชาลี แชปป์รีน
 4. แม้งไฟฟ้าเสนอวิธีการแก้ไขปัญหามหาจรดลีแยก อ.ส.ม.ท. ผ่าน จ.ส. 100
23. การที่ ร.ต.อ.วันเฉลิม ช่มชู่ ทำร้ายร่างกายกลุ่มวัยรุ่นที่มาหาความบันเทิงที่เอเลี่ยนคลับ จังหวัดภูเก็ต นั้น ในแง่สังคมศาสตร์ ถือว่าไม่ปฏิบัติตามข้อใด
1. ศีลธรรม
 2. สถานภาพ
 3. ค่านิยม
 4. บทบาท
24. สถานภาพที่ได้มาโดยความสามารถนั้น จะเกิดขึ้นในลักษณะสังคมแบบใด
1. สังคมปิด
 2. สังคมเปิด
 3. สังคมศักดินา
 4. สังคมที่มีชนชั้น
25. ความมุ่งหมายสำคัญที่สุดของการจัดกลาทางสังคม คือข้อใด
1. เพื่อให้เข้าใจทัศนคติที่ดีของสังคม
 2. เพื่อการเป็นผู้ว่านอนสอนง่าย
 3. เพื่อให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพ และวัฒนธรรมเหมือนกัน
 4. เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
26. ตัวแทนของกระบวนการจัดกลาทางสังคมที่มีอิทธิพลมากในสังคมปัจจุบัน คือข้อใด
1. ครอบครัว – กลุ่มเพื่อน
 2. ครู - กลุ่มเพื่อน
 3. สื่อมวลชน – ครู
 4. ครอบครัว – สื่อมวลชน

